

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

HLAS

البيان

OSTŘEDÍ MUSLIMSKÝCH
NÁBOŽENSKÝCH OBCÍ
V ČESKOSLOVENSKU

صوت الاتحاد الإسلامي في تشيكوسلوفاكيا

• ROČNÍK 10
• ČÍSLO 4 - 5

Organe de la Communauté religieuse musulmane de la République
Tchécoslovaque

Offizielle Zeitung der Moslemischen Religionsgemeinde für die ČSFR

LISTOPAD 1991 • DŽUMÁDAL ŮLÁ 1412

HADŽI MOHAMED ABDALLAH BRIKCIUS

Proč jsem přijal Islám?

Z knížky V září půlměsíce (Praha 1934)

Proč jsem vlastně přijal Islám, je kapitola sama pro sebe. Nesmí se zapomínat, že během mých několikrát opakovaných cest do Orientu, z nichž některé byly i několikaleté, seznal jsem teprve pravý obraz Islámu a jeho vyznavačů, nezkreslený krivým nazíráním, resp. tendenčním úsudkem Evropanů, lidí ve většině případů posuzujících Orientálce a muslimy jako barbary a reakcionáře.

Již poprvé na svých cestách územím Turecka, a to asijského, kdy jsem vkročil do země neznaje jediného slova běžné řeči ani východních mravů, poznával jsem tento národ a jeho etnografii se silným vlivem náboženským, a tím více jsem toužil poznat Islám, který činí tamější lidská srdce tak dobrými. Ten obraz člověka, třebaš i drobného pastýře ovci z hor Anatólie, byl příliš ostrý svojí odlišností obrazu pastýře křesťanského z pohoří balkánského. Byli to přece dva lidi z Východu, a kde je ještě — řekněme — střední Evropa?

Později jsem poznával Syrii s jejími Maronity, Irak s jeho Chaldejci a Asyřany, Egypt s jeho Kopty a konečně celý Orient s jeho Armeny. Vždyť jsou to vlastně lidé stejné rasy, jednoho rodu a jednoho způsobu života, jen náboženství je odlišuje. A přece tolik diferencí, hnaných až do nemožnosti.

Vrcholem však byla Habeš (Etiopie). Země, ve které jsou černoši domovem a ve které je Evropan nucen se stýkat dnes a denně s lidmi stejné barvy kůže, které odlišuje od sebe jen to náboženství. A na těchto primitivních černoších seznává člověk, srovnávající různá vyznání, teprve tento ohromný vliv na život každého jedince, který mu dává ta či ona víra. Křesťan, v Habeši typický lhář a zloděj, člověk, kterému není nic svato, který se ohání jménem Boha při nejhorších a nejhnusnějších činech a na druhé straně muslim, asi stejně duševní úroveň, kterého víra činí člověkem nadprůměrně lepším, milujícího pravdu a respektujícího cizí majetek.

To bylo jen srovnání věr, nechci snad žádného náboženství urážet, protože má tentýž účel; učinit člověka lepším, vypěstovat v něm sílu vůle v přemáhání sebe sama a učít lásce k bližnímu. Každé náboženství jde vlastně toutéž cestou, jen forma je rozdílná. A právě v této formě je tolik rozdílu! Lidstvo a holá, nahá duše člověka nepotřebuje mýty a tajemství. Ta duše potřebuje rady pro život, potřebuje směrnicí tohoto poměrně krátkého lidského žití na zemi, potřebuje to, čemu muslim říká „cesta života“. — Nemám v úmyslu hájit, ani snad blíže vysvětlovat příčiny mého převzetí muslimské víry, ale domnívám se, že každá víra je stavěna na stejných základech, to znamená — má alespoň směřovat k umrazení a altruismu svých věřících. Tedy v prvé řadě má být tolerantní. Víím dobře, že Islám sám nebyval náboženstvím příliš snášenlivým v historii k náboženstvím jiným, ale k jeho obraně podotýkám, že se jednalo většinou o opatření defenzivní, viz křížácké války. Konečně středověká touha po imperialismu byla častěji maskována libivým pláštěm svatých a náboženských válek, o čemž máme i my, Češi, své historické vzpomínky.

Přihodilo se mi na mých cestách několik věcí tak podivuhodných a tak nevysvětlitelných, které utvrdily moje pevné předsevzetí přijmout Islám. Napovídám jen toto, aby čtenář měl jakousi souvislost s mými příhodami, které, Inšallah, budu se snažit vylíčit v dalších kapitolách této knihy. Bude se jednat o věcech, které se sběhly při mém prvním pokusu vniknout do Hedžasu ještě jako křesťanu. Bude se dále jednat o těchto záhadách při téměř nadpřirozeném rozuzlení naší tragédie na poušti sinajské.

Znovu se vracíme k osobě našeho zakladatele hadži Mohameda Brikcia. Považujeme za nutné seznámat naše nové členy s motivy, které vedly naše předchůdce k tomu, aby ve středu křesťanského světa zakládali muslimskou náboženskou obec.

VÝROKY MOHAMEDOVY

Ve jménu Boha milostivého, slitovného

V ýrok první:

Al- Aghar ibn Jasár Al- Muzaní — radialláhu anhu — řekl:

Boží Posel — sallá lláhu alaihi wa sallam — vyprávěl:

„Lidé, pokání činite a Boha o odpuštění žádejte, neboť i já to stokrát denně činím.“

(Vyprávěl: MUSLIM)

V ýrok druhý:

Abú Músá Abdulláh ibn Kais' — radialláhu anhu — řekl:

Boží Posel — sallá lláhu alaihi wa sallam — vyprávěl:

„Vznešený Bůh ruku Svou v noci podává, aby provinilci dne pokání učinili, a ruku Svou ve dne po-

dává, aby provinilci noci pokání učinili, tak dlouho, pokud slunce po západu nevyjde.“

(Vyprávěl: MUSLIM)

V ýrok třetí:

Abú Huraira — radialláhu anhu — řekl:

Boží Posel — sallá lláhu alaihi wa sallam — vyprávěl:

„Kdo pokání učiní, než slunce po západu vyjde, tomu Bůh odpustí.“

(Vyprávěl: MUSLIM)

VÝZNAM NĚKTERÝCH SLOV:

Ruku Svou podává

zde překonává sám sebe a zahrnuje štědrostí a milostí svou

Zvítězí slušnost a pochopení?

Před časem se zvedla vlna odporu proti Salmanu Rushdiemu kvůli jeho knize Satanské verše. Já se domnívám, že plným právem. Neboť kde je hranice mezi svobodomyšlným uměleckým vyjádřením na straně jedné a útokem na náboženskou víru a city na straně druhé? V době, kdy Chomejní vyzval k usmrcení Rushdieho formou fatwy (náboženské výzvy), se za život tohoto spisovatele postavilo mnoho vlád světa, pro jeho ochranu se vyslovilo více než tisíc spisovatelů. Salman Rushdie je označován za oběť fanatismu a tmářství.

Já však sdílím názor jiného světoznámého spisovatele Roalda Dahla. Ten mimo jiného napsal: „Rushdie je nebezpečný oportunista. Jako muž pocházející z muslimské rodiny musí mít hluboké znalosti o tomto náboženství i o lidech, kteří věří v islám. Rushdie si musel být vědom pocitů křivdy a ponížení, které kniha mezi muslimy vyvolá. Jinými slovy, přesně musel vědět, co dělá. Podobný způsob, jak dostat indiferentní knihu na první místo seznamu bestsellerů, zavání senzacionalismem a

podle mého přesvědčení je plytký a laciný.“ — konec citátu.

Nemyslím si, že trest smrti je úměrný a že smrt Rushdieho by celou záležitost vyřešila. Jsem však toho názoru, že ti, kteří se Rushdieho zastávají, zejména ti z nich, kteří jsou věřící, nechtějí „převést“ Satanské verše do jazyka své víry. Snad mnohé pochopí a svým dílem budou přispívat k toleranci a snášenlivosti mezi odlišnými náboženskými vyznáními. Přestanou vycházet literární paskvily, články, z nichž číší nenávisť a arogance. Ne náhodou se mi vybavilo jméno Rushdieho po přečtení povídky M. Kasardy (azda) Posledná večera. Chápu pobouření křesťanských věřících. Možná mezi nimi jsou i ti, kteří se ještě nedávno dívali na aféru kolem Satanských veršů s určitou netečností a možná i škodolibostí.

Kéž už všichni pochopí, že svoboda slova — u nás do nedávna tolik potíraná — vede k poznání, porozumění a pochopení bližního svého.

LAJLA KOTAČKOVÁ

Křesťansko - islámské vztahy (Pokračování) Luboš Kropáček

Odišný, příznivější náhled uplatňovali v křesťanském prostředí jen ti, kdysi málo početní, kdo muslimské prostředí poznali z vlastní zkušenosti. Vedle věřících východních církví k nim patřili také fran-tiškáňští a dominikáňští řádoví bratři, kteří se při cestách muslimským Orientem řídili zásadou boží lásky určené všem. Ocenění hodnot islámu přinesla později také díla některých humanistických myslitelů (Mikuláš Kusáňský, Guillaume Postel aj.), uvažujících o překlenutí rozdílu mezi různými náboženstvími a kulturami ku prospěchu duchovní jednoty lidstva. K dalšímu zrealnění názoru přispělo v nové době orientalistické studium.

Moderní křesťansko-islámský dialog vděčí za mnohé svému neúnavnému iniciátoru, znamenitému znalci islámské mystiky Louisi Massignonovi (1883—1962). Byl druhým jinověrcem po židu Gold-

ziherovi, jemuž bylo povoleno studovat na káhírském al-Azharu. Šířil pojem „Abrahamovo náboženství“ jako společné pojmenování pro judaismus, křesťanství a islám. Islám se dovolává Abrahama a jeho syna Ismáila, praotce Arabů, vyhnaného spolu s matkou Hagar do pouště, s velkou vahou. Právě na základě jeho příběhu Muhammad začlenil pouť do Mekky do monoteistického kultu. Massignon Abrahamův koráňský příběh chápe jako východisko k uznání islámu jako náboženství neprivilegovaných, jako schránky boží transcendence, jejíž bližší poznání se v islámu — mimo zvláštní svět jeho mystiky — zastavuje před prahem pochopení boží lásky. Massignon sám pro sblížení věřících organizoval jako první společně modlitby muslimů a křesťanů a razil myšlenku křesťanského prostředkování před Kristem za muslimské bratry. K Svatému stol-

ci se obracel se svými podněty nejčastěji prostřednictvím kuriálního úředníka Montiniho, pozdějšího papeže Pavla VI. Upřímné úsilí našlo úrodnou půdu a vydalo plody.

Druhý vatikánský koncil přinesl nejenom aggiornamento náhledů katolické církve na sebe samu, ale i nové, jasné pojetí jejího vztahu k světu, včetně jinověrců. Koncil přijal zásadu, že vše, co je v mimokřesťanských náboženstvích pravé a dobré, pochází od Boha. Bůh si přeje spasit všechny lidi. Jeho účinná vůle dává jistě všem šanci. Ke křesťanské naději patří i úvaha, že ti, kdo žijí podle svého svědomí a boží vůle, nejsou vyloučeni ze spásy.

Tento přístup bral vlastně v úvahu i myšlenky Karla Rahnera, který v přesvědčení o nástupu věku teologického pluralismu rozpracovával od r. 1959 se svými žáky novou teologickou osnovu vztahu k mimokřesťanským náboženstvím. Vychází ze smlouvy, kterou Bůh po potopě uzavřel s Noem a jeho „potomstvem i s každým živým tvorem“. I ostatní náboženství vznikala tedy boží komunikací s lidmi a patří jim místo v plánu spásy. Jejich zakladatelům a Písmům se dostávalo inspirace. Jedinečné, nehlubší zjevení bylo ovšem dáno Abrahamovu lidu a pak prostřednictvím Ježíšovým, živým Slovem božím, křesťanům. Není to však sdělení výlučné.

Pořad koncilního jednání počítal původně jen s projednáním stanoviska k judaismu, ale tento podnět přiměl patriarchy východních církví k žádosti, aby se koncil stejně explicitně vyslovil také k hodnotám islámu. Schválená eklesiologická konstituce *Lumen Gentium* převzala pak schéma z encykliky Pavla VI. *Ecclesiam suam* (1964): „Plán spásy zahrnuje rovněž ty, kdo uznávají Stvořitele, a především muslimy, kteří, vyznávající víru v Abrahama, uctívají spolu s námi jediného, Milosrdného Boha, který bude soudit lidi v soudný den.“

Křesťansko-islámský dialog se od sedmdesátých let rozvinul na řadě setkání a kolokvií (pořádaných z iniciativy křesťanské strany (několikrát v Córdobě, v Palermu, ve švýcarském Chambrény, libanonské Broummaně i jinde — i ze strany muslimů (v Tunisu, Ammánu, Tripolisu). Ustály se také skupiny společného křesťansko-islámského výzkumu. Významným prostředkem výzkumu i dialogu jsou každoroční edice sborníku *Islamocristiana*, který od r. 1975 vydává Papežský institut arabistiky a islamistiky. V širokém interkonfesijním měřítku se v r. 1986 uskutečnily společné modlitby za mír v Assisi za účasti křesťanů všech vyznání, muslimů, židů, buddhistů, hinduistů i vyznavačů tradičních afrických a amerických náboženství.

Témata vzájemného ocenění a potřeby upřímného, bratrského dialogu byla významným způsobem rozvinuta při cestách Pavla VI. a zvláště Jana-Pavla II. do zemí s vysokým podílem nebo dokonce převahou muslimského obyvatelstva. Při krátké návštěvě v Maroku (1985) byl současný papež vyzván, aby promluvil na shromáždění osmdesáti tisíc mladých muslimů. Byla to událost, jakou křesťansko-islámské vztahy dosud nepoznaly. Jan-Pavel II. hovořil zcela otevřeně o tom, co věřící obou světových náboženství rozděluje a co je spojuje v potřebném společném úsilí o lidstější, pluralitní, solidární svět. V podobném duchu hovořil také při návštěvě Indonésie (1989) a několika afrických zemí (1990) a ve svém arabsky proneseném poselství muslimům na závěr ramadánu, krátce po ukončení války v Zálivu.

Možnosti dialogu o věroučných otázkách narážejí

přirozeně oboustranně na určité nesnáze. Z křesťanské strany jde zvláště o to, jaké místo přiznat Muhammadovi a koránu v rozvrhu spásy. Určité kroky byly v tomto směru učiněny, a to jak na křesťanském Východě, tak v západoevropském katolictví i protestantství. V Násirově Egyptě šedesátých let se těšil velké oblibě laskavě přítakavý životopis Muhammadův od Kopta Nazmího Lúky. V Libanonu koncem téhož období katolický kněz Júsuf Durra, píšící pod pseudonymem Ustáz Hadád, vydal „Úvod do islámsko-křesťanského dialogu“, v němž korán otevřeně přijímá jako součást Písma. Vykládá jej prostě jako novou, arabskou formu pokračující monoteistické víry, seslanou Arabům, kteří do té doby byli bez Písma.

Tuto myšlenku upřesňují v návaznosti na K. Rahnera i někteří významní západoevropští katoličtí teologové. Yves Congar rozlišuje konstitutivní zjevení, uzavřené Novým zákonem, a zjevení explikační, vnímané duchovní zkušeností církve i mimo ni v dalším toku času. V tomto smyslu dominikán Claude Geffré, profesor Katolického institutu v Paříži, vyložil na islámsko-křesťanském setkání v Tunisu (1979), jak se cítí jako křesťan osloven islámem: „Islám mi profeticky připomíná původní vyznání víry Izraele: v jednoho Boha věřití budeš! Koránské zjevení mě vyzývá znovu si pročítat biblickou zvěst, docházející dovršení v Ježíši Kristu, s důrazem na absolutno jediného Boha a s výstrahou před každým hříchem modloslužebnictví...“ V nejstřícnějších formulacích mezinárodní přátelské Skupiny islámsko-křesťanského výzkumu (působící od r. 1977 zvláště v Tunisu, Rabatu, Paříži a Bruselu) se koránu dostává uznání jako božím slovu, autentickému a zároveň odlišnému od božího Slova, jímž je Kristus. Autenticita se přitom již neposuzuje podle míry shody s naší vlastní zvěstí, ale podle rozpoznatelných znaků ryzosti původu a obsahu poselství a podle ovoce vydaného světa.

Všichni křesťanští autoři zároveň zdůrazňují, že v žádném případě nemůže jít o relativizaci obou náboženství nebo tvrzení, že se navzájem doplňují. Nikoli: mají si co říci, oslovují se a kladou si otázky. Jinými slovy anglikánský biskup Kenneth Cragg žádá křesťany, aby upřímně uznali, že Muhammad je prorok, a přitom si hluboce uvědomili, oč víc pro nás znamená Ježíš.

Tematika soudobých křesťansko-islámských vztahů, dialogu i pokračující polemiky, má přirozeně mnohem širší dosah. Zřetelně překračuje rámec pouhého akademického zájmu věroučné disputace, a zaslouží si proto další pozornost. K některým výhledům pozitivních snah naznačuje cestu odpověď pařížského arcibiskupa kardinála Lustigera na otázku, co může katolická církev činit tváří v tvář vze-stupu islámu:

„Usilovat neúnavně, aby se říkala pravda. Jasně ukázat, jak to učinila papežova promluva v Casablanca, to nejlepší z islámského náboženství. Zároveň důstojně potvrdit právo na občanskou svobodu v náboženských otázkách a na rozlišování náboženského a politického bez matení pojmů. V tomto ohledu vyhledáváme v islámu ty prvky, které se živí ze zdrojů biblického zjevení. Lidská práva tu patrně nejsou špatným tématem, ovšem za podmínky, že vyzdvihneme společný teologický a antropologický základ, který islámu dovolí přijmout důsledky vlastní poslušnosti Všemohoucího a Milosrdného Boha.“

MUSLIMSKÁ MODLIDBA

(Pokračování)

AL ASR

Transliterace

Bismillahirrahmanirrahím. Walasri. Innalinsána lafi chusrin, illálladíná aámanú wa amilússálhátí, wa tawású bilhaqq, wa tawású bissabr.

Překlad

Ve jménu Boha Milosrdného, Slitovného.

Při odpoledni! Zajisté člověk jde v záhubu, vyjma těch, kdož uvěřili a konali dobré skutky: a nabádají se vzájemně k pravdě a nabádají se navzájem k trpělivosti.“

ALAL KAUTAR

Transliterace

Bismillahirrahmanirrahím. Inná a'tajnákalkautar, fasallí lirabbika wanhar, inna šání'aka huwalabtar.

Překlad

Ve jménu Boha Milosrdného, Slitovného.

Zajisté dali jsme ti zdroj hojnosti, pročež modli se k Pánu svému a obětní čiň mu dar. Zajisté kdo nenávidí tě, bude oddělen.

AL ICHLÁS

Transliterace

Bismillahirrahmanirrahím. Qul huwallahu ahad, Allahussamad lam jalid wa lam júlad wa lam jakun lahu kufuwan ahad.

Překlad

Ve jménu Boha Milosrdného, Slitovného. Rci: „On Bůh jest jediný, Bůh věčný! Nezplozoval aniž zplozen byl: a nikdo mu není roven!“

AL FALAQ

Transliterace

Bismillahirrahmanirrahím. Qul a'údu birabbilfalag,

min šarri má chalaq, wa min šarri ghásiqin idá waqab, wa min šarrinnaffátati fil'uqad. Wa min šarri hásidin idá hasad.

Překlad

Rci: „Beru útočiště u Pána jitřenky, přede zlem jeho stvoření: a před zlem temna nočního, když přikvačí: a před zlem foukatelek do uzlů: a před zlem závistníka, když závidí.“

AN NAS

Transliterace

Bismillahirrahmanirrahím. Qul aúdu bi rabbinnás. Malikinnás. Iláhi nás. Min šarri lwaswásilchannási, alladí juwaswisu fí sudúrinnás.

Překlad

Ve jménu Boha milosrdného, slitovného.

Řekni: Hledám útočiště u Pána lidí, krále lidí, Boha lidí: před zlem našeptávače-plíživce, jenž našeptává do niter lidí: před Džinny a lidmi.

Transliterace

Bismillahirrahmanirrahím. Rabbaná innaná sami'ná munádijan junadí lil ímani an áminúbirabbikum fa ámanná, Rabbaná faghfir laná duňubaná wa kaffir anná sajjátina wa tawaffaná maal abrár.

Překlad

Ve jménu Boha milosrdného, slitovného.

Náš Pane! Dozajista jsme slyšeli Vyvolavače volajícího k víře, kterak říká: „Věřte v našeho pána“: a tak jsme uvěřili: Pane náš, odpusť nám tudíž naše chyby a přikryj naše zlé skutky a nech nás zemřít se spravedlivými.

Pak spouští ruce a říká: Alláhu akbar“ (Bůh je nejvyšší) a sklání se, až je jeho hlava v úrovni pasu, jeho ruce při tom svírají kolena. Tomuto postoji se říká „Rukú“ (klanění) a modlíci se by ho měl opakovat alespoň třikrát „Subhanarabbialazím“ (Svatý je můj Stvořitel a Živitel).

Zpráva o činnosti Ústředí muslimských náboženských obcí v ČSFR

Ústředí muslimských náboženských obcí se schází měsíčně v Brně a zve na svá jednání zástupce obcí z celé republiky. Zajišťuje zejména vydavatelskou a překladatelskou činnost, kontakty se zahraničím, např. s islámským centrem pro střední a východní Evropu ve Vídni, s islámskými organizacemi a zastupitelstvy islámských zemí. Ústředí dále podporuje a koordinuje činnost místních obcí, např. zřizování kanceláří a modliteben.

Pro rozvoj obcí je třeba navázat kontakty s muslimy rozptýlenými v různých koutech naší krásné země a získat mezi nimi ochotné spolupracovníky a propagátory vysoce morálního a současně srozumitelného učení islámu.

Zve všechny muslimy a zájemce o islám, aby společně s námi přispěli k šíření míru a dobrých vztahů mezi lidmi, k naplnění života na tomto světě, ke spáse duší a větší slávě Stvořitele.

Ing. J. NOVOTNÝ

ZPRÁVY

Ve dnech 18. – 22. 11. 1991 se konala v hotelu Atrium v Praze výstava egyptského průmyslového a spotřebního zboží uspořádaná Sdružením egyptských soukromých podnikatelů a Sdružením českých a slovenských podnikatelů.

Na tiskový fond přispěli:

Marie Francánová a Ludmila Neterdová

Děkujeme

V Třebíči 26. 11. 1991 n. l. — 20. džumádál ulá 1412 h. Majitel a vydavatel: Al Ittihad al Islami, Ústředí muslimských náboženských obcí pro Československo. Redaktorka Lajla Kotačková, Hartmannova 106, 674 01 Třebíč. Tisk Novina 33 Třebíč